

Kratko poročilo spomladanske selitve žerjavov v letu 2025

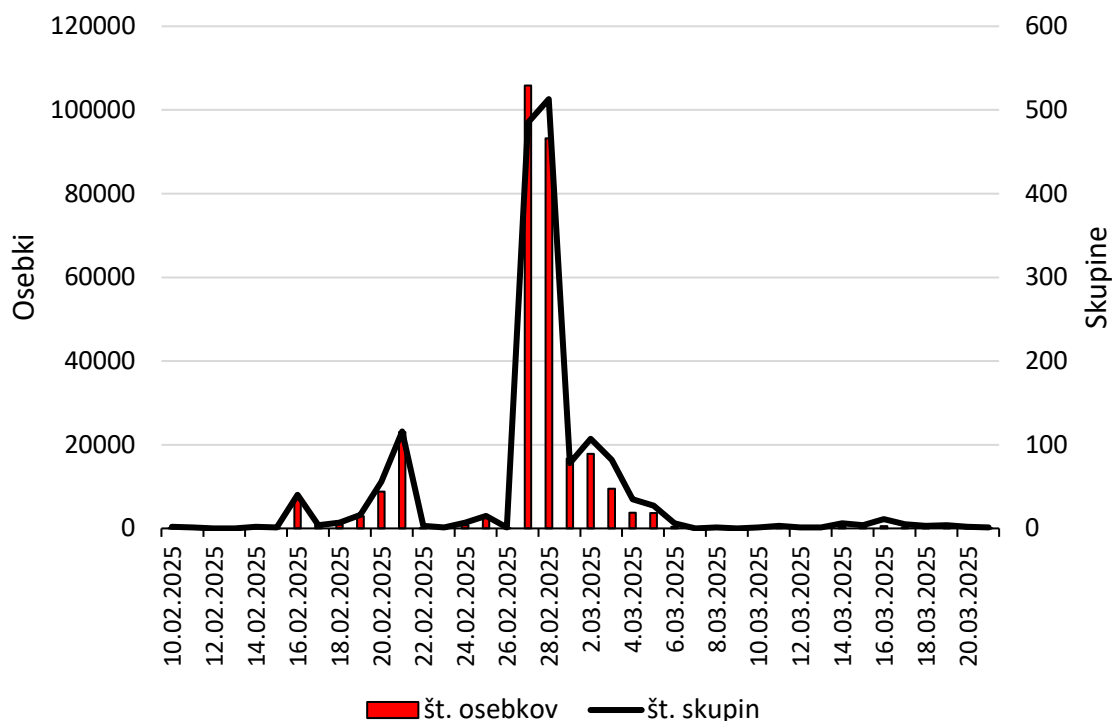
7. poročilo

Dejan Bordjan

Spomladanska selitev žerjavov v letu 2025 je bila v marsikaterem pogledu izjemna. Začelo se je že zelo zgodaj. Prvi žerjavi so bili na povratni selitvi že januarja. V preteklih letih smo prve jate na povratni selitvi opazovali šele na sredini februarja izjemoma v prvi polovici februarja. Prva jata spomladi 2025 je bila opazovana že 21. januarja. Do konca januarja pa smo jih opazovali še 18. Do Valentinovega je potem trajalo manjše zatišje s samo šestimi opazovanimi jatami. 16. februarja smo opazovali že 40 jat žerjavov. Prvič smo več kot sto jat opazovali 21.2.2025, višek pa smo dosegli 27. in 28.2.2025, ko smo opazovali skoraj 1000 jat, ki so skupaj štejele skoraj 200.000 žerjavov (Slika 1). Veliko večino žerjavov smo opazovali februarja 81,6 %, manj marca 17,8 %. V ostalih dveh mesecih je bilo delež opazovanih žerjavov majhen. Od leta 2013 smo v polovici let opazovali več žerjavov marca, v polovici pa februarja. Od leta 2018 dalje je bilo od šestih let kat pet z močnejšim februarjem.

95,5 % vseh žerjavov smo zabeležili v samo 10 dneh, 84,7 % v samo 5 in 34,9 % v enem samem dnevu, ko smo opazovali kar 105.833 žerjavov. Močno skoncentrirana selitev je sicer značilnost tudi preteklih spomladanskih selitev. Pri tem velja poudariti, da to ni število različnih žerjavov, saj so se mnoga opazovanja podvajala. To daje veliko boljšo prostorsko sliko selitve, žal pa brez resne analize ne moremo povedati koliko žerjavov je v teh dneh dejansko preletelo Slovenijo.

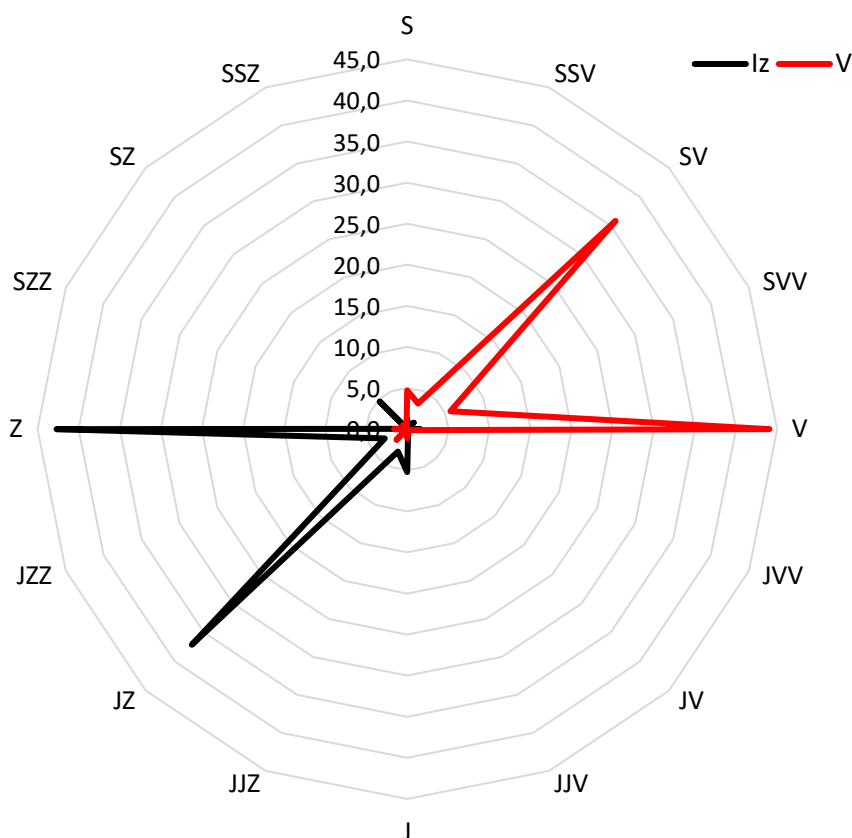
Zadnje žerjave spomladi 2025 smo opazovali 23. aprila.

Slika 1: Število opazovanj jat in osebkov žerjavov med spomladansko selitvijo 2025.

Skupaj smo ocenjeno opazovali kar 302.949 osebkov v 1689 jatah. To je res izjemno, saj smo doslej v celem letu prešteli največ le 235.436 žerjavov (leto 2024). Doslej smo v posamezni sezoni le štiri krat prešteli več kot 100.000 žerjavov, največ v lanski jesenski, ko pa smo jih prešteli še vedno več kot pol manj (126.551) kot spomladi 2025. Od vseh opazovanih žerjavov smo jih na tleh opazovali samo 2,7 %. Teh je bilo največ na Cerkniškem jezeru, kjer smo zabeležili 22 opazovanj oz. kar 8349 osebkov (gre za več opazovanj istih jat!). Več kot ena jata je bila na tleh opazovana še na Ljubljanskem barju, Dravskem polju, na poljih med Domžalami in Trzinom ter v Krajinskem parku Sečoveljske soline. Omembe vredna jata, ki je verjetno pristal, je bila opazovana še v Vipavski dolini, kjer je med Podrago in Podnanosom opazovana jata okoli 100 žerjavov.

Žerjavi so se selili v standardnih smereh proti V in SV. Največ žerjavov je priletelo iz Z (42,7 %) in JZ (37,1 %), odletelo pa proti V (44,1 %) in SV (35,8 %; slika 2).

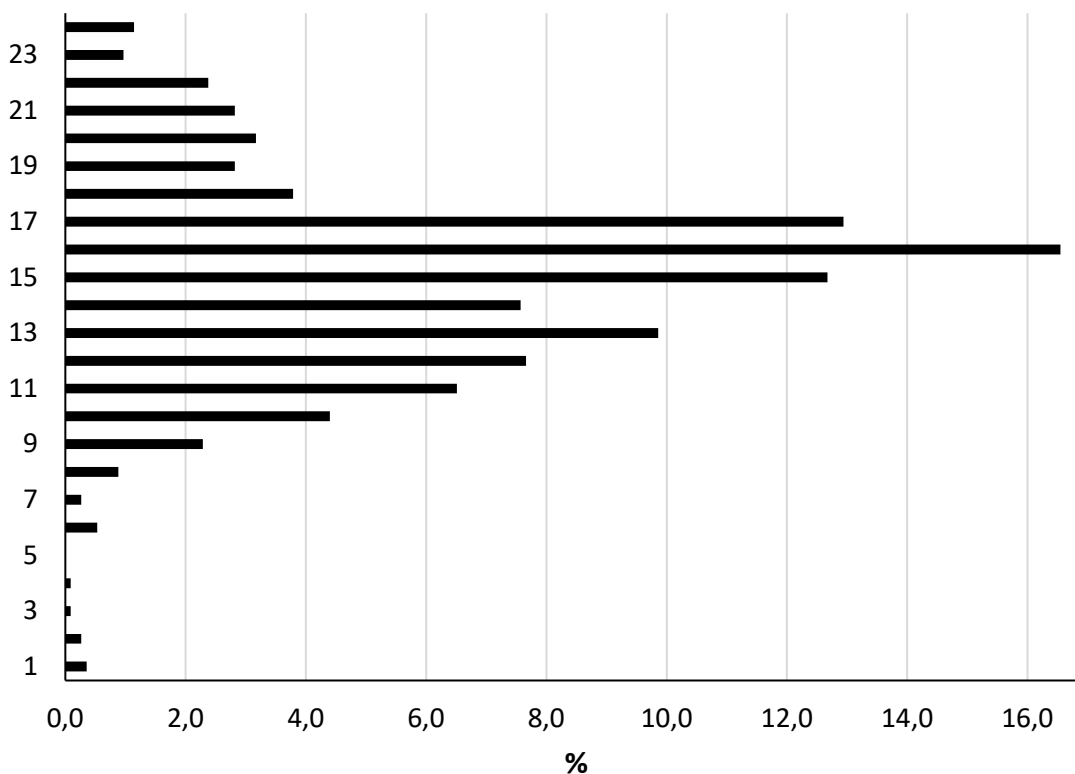
Slika 2: Smeri selitve opazovanih žerjavov med spomladansko selitvijo 2025.

Povprečna velikost jat je štela kar 182 osebkov, kar je podobno kot spomladi 2024 in manj samo od jeseni 2024. Samo 2,8 % jat je bilo manjših od 10 os., 19,3 % manjših od 100, kar 33,7 % jat je štelo med 100 in 500 žerjavov. 40 jat oz. 2,4 % je štelo več kot 500 os. Največja jata (2800 osebkov) je bila opazovana na Cerkniškem jezeru na tleh. Tako Cerkniško jezero nadaljuje z opazovanjem impresivno velikih jat.

28,9 % vseh opazovanih jat smo fotografirali, 12,5 % smo jih prešteli, 32,4 % jatam smo velikost ocenili. Pri 4,7 % jat pa gre za oceno skupine več jat, ki so v kratkem obdobju preletele neko manjše območje.

Velika večina jat je letela visoko (36,7 %) in zelo visoko (47,6 %). Če odštejemo jate, ki so bile na tleh ali pa verjetno na tleh, sta le dve jati leteli nizko (pod 100 m).

Žerjavov nismo opazovali samo med 5. in 6. uro zjutraj. To je verjetno bolj posledica naše aktivnosti kot pa aktivnosti žerjavov, saj ob teh urah večina opazovalcev spi. Manjša aktivnost žerjavov v jutranjih urah lahko pomeni tudi, da se proti koncu noči dejansko selijo v občutno manjši meri. Z izjemo omenjenega časovnega obdobja smo žerjave opazovali v vseh urah dneva. Največ smo jih opazovali med 12. in 18. h (slika 3), ko smo opazovali kar 67,3 % vseh jat. Višek opazovanj je bil med 15. in 18. h, ko smo opazovali 42,2 % vseh jat. Manj jat smo opazovali po polnoči, a je to lahko posledica tega, da nas večina takrat spi :)

Slika 3: Ura opazovanj žerjavov med spomladansko selitvijo 2025.

Tako kot na dosedanjih selitvah tudi tokrat opazovanja niso bila enakomerno razporejena med posameznimi regijami Slovenije. Največ opazovanih jat smo opazovali v Vipavski dolini 178. V preteklih letih so bila opazovanja v Z delu Slovenije sicer bolj enakomerno razporejena med Vipavsko dolino in Krasom, oz. v posameznih letih jih je bilo celo več na Krasu. Regija z največ opazovanji je bila Osrednjeslovenska s 402 žerjavoma. Več kot 10 % vseh jat smo opazovali še na Goriškem in na Notranjskem. Največ žerjavov smo prav tako opazovali na Goriškem 23,7 % in Osrednjeslovenskem 21,5 %. Več kot 10 % še v Posavju in na Notranjskem (Tabela 1).

Podatke o opazovanjih žerjavov je v letu 2025 prispevalo 567 opazovalcev, od tega kar 165 novih. Število opazovalcev močno narašča in doslej je opazovanja prispevalo že več kot 1600 opazovalcev. Večina opazovalcev je spomladi 2025 prispevala po eno opazovanje, 17 pa jih je prispevalo več kot 10 podatkov, največ 34 opazovanj. 42 opazovalcev je ob svojih podatkih posredovalo tudi podatke drugih opazovalcev. Med temi je bilo 13 takih, ki so posredovali več kot eno opazovanje. Rekord pa jih je prispeval kar 160! Med 1689 opazovanji sem jih 211 pridobili preko socialnih medijev, spletnih skupin ali spletnih baz, kot so Spletna baza NOAGS (novi atlas gnezdilk Slovenije; 80), mednarodna spletna baza e-bird (78), spletni forum hribi.net (9) in spletna skupina štajerci (39).

Tabela 1: Razporeditev opazovanj žerjavov med regijami Slovenije spomladi 2025.

Območje	Število		Število	
	opazovanih jat	%	ocenjenih žerjavov	%
Osrednjeslovensko	402	30,3	64.788	21,5
Goriška	228	17,2	71.283	23,7
Notranjska	154	11,6	34.897	11,6
Podravje	123	9,3	17.887	5,9
Posavje	120	9,0	44.051	14,6
Zasavje	83	6,3	23.854	7,9
Primorska	79	6,0	18.889	6,3
Savinjska	64	4,8	11.967	4,0
Pomurje	52	3,9	6.226	2,1
Dolenjska	22	1,7	7.177	2,4